

Pracujesz w Wielkiej Brytanii? Pamiętaj, że tak jak inni pracownicy, możesz również korzystać z ochrony i pomocy brytyjskich związków zawodowych. W Wielkiej Brytanii działają dobrze zorganizowane i bardzo liczne związki zawodowe, reprezentujące pracowników bez względu na pochodzenie. Chcesz się dowiedzieć więcej o tym, jak działają brytyjskie organizacje związkowe, jakie są obowiązki związane z członkostwem w związku i w jaki sposób można skorzystać z pomocy organizacji związkowej? Zapraszamy do lektury!

**PRACUJESZ
W WIELKIEJ BRYTANII?**

**KORZYSTAJ
Z BRYTYJSKIEJ
OCHRONY!**

Co warto
wiedzieć
o brytyjskich
związkach
zawodowych

**PRACUJESZ
W WIELKIEJ BRYTANII?**

**KORZYSTAJ
Z BRYTYJSKIEJ
OCHRONY!**

Co warto wiedzieć o brytyjskich
związkach zawodowych

Pracujesz w Wielkiej Brytanii? Korzystaj z brytyjskiej ochrony! Co warto wiedzieć o brytyjskich związkach zawodowych

Jesteśmy dziś drugą co do wielkości mniejszością narodową w Wielkiej Brytanii.

Pracując w Wielkiej Brytanii, przyczyniamy się do rozwoju gospodarczego tego kraju. Mimo to polscy pracownicy znacznie rzadziej korzystają z praw pracowniczych i ochrony, która przysługuje brytyjskim pracownikom, częściej są także narażeni na nieuczciwe praktyki pracodawców lub nie mają takich samych jak Brytyjczycy perspektyw na rozwój, szkolenia czy podwyżki. To nie musi być regułą! W Wielkiej Brytanii działają dobrze zorganizowane i bardzo liczne związki zawodowe, reprezentujące pracowników bez względu na pochodzenie.

Jeśli pracujesz w Wielkiej Brytanii, przysługują ci takie same prawa, jak innym pracownikom

Jeśli pracujesz w Wielkiej Brytanii, przysługują ci takie same prawa, jak innym pracownikom. Możesz również korzystać z ochrony i pomocy związków zawodowych, musisz się tylko zorientować, jaka organizacja związkowa byłaby najlepsza w twojej branży lub w twoim zakładzie.

Jeśli chcesz się dowiedzieć więcej o tym, jak działają brytyjskie związki zawodowe i jak można skorzystać z ich pomocy, zapoznaj się z treścią niniejszej broszury. Zapraszamy do lektury!

Czego dokonały związki zawodowe na świecie?

- a. Wynalazły weekend
- b. Wywalczyły ośmiogodzinny dzień pracy
- c. Wymogły zakaz pracy dzieci
- d. Dzięki nim mamy urlopy chorobowe i rodzicielskie

Brytyjskie organizacje związkowe od ponad 150 lat walczą o prawa pracowników i rozwój demokracji. Rozszerzenie prawa do głosowania, zakaz pracy dzieci, zwolnienie chorobowe, prawo do strajku, prawo do reprezentacji wobec pracodawcy, płatny urlop, równe płace dla mężczyzn i kobiet to tylko niektóre osiągnięcia brytyjskich związków zawodowych.

Innymi słowy – bez związków zawodowych pracownicy byłiby w większym stopniu narażeni na kaprysy kapitalizmu i widzimisię tych, którzy w pracownikach widzą tylko maszynki do wyciskania zysku.

Związki zawodowe to najliczniejsze organizacje trzeciego sektora, czyli społeczeństwa obywatelskiego. Bez nich Wielka Brytania nie byłaby tym, czym jest obecnie.

Dokonania w Wielkiej Brytanii:

Darmowa służba zdrowia (National Health Service, NHS)

stworzona w 1948 roku
w wyniku kampanii związków
zawodowych.

Płaca minimalna (*national minimum wage*)

wprowadzona w 1999 roku
w konsekwencji nacisków
związków zawodowych.

Zasada „równa praca – równa płaca” dla kobiet i mężczyzn czyli *Equal Pay Act*

wprowadzona w 1970 roku
na skutek strajku w fabryce
Forda w Dagenhan.

Limit godzin, jakie można przepracować tygodniowo

wprowadzony w 1999 roku
dzięki presji wywieranej przez
związki zawodowe w całej
Unii Europejskiej.

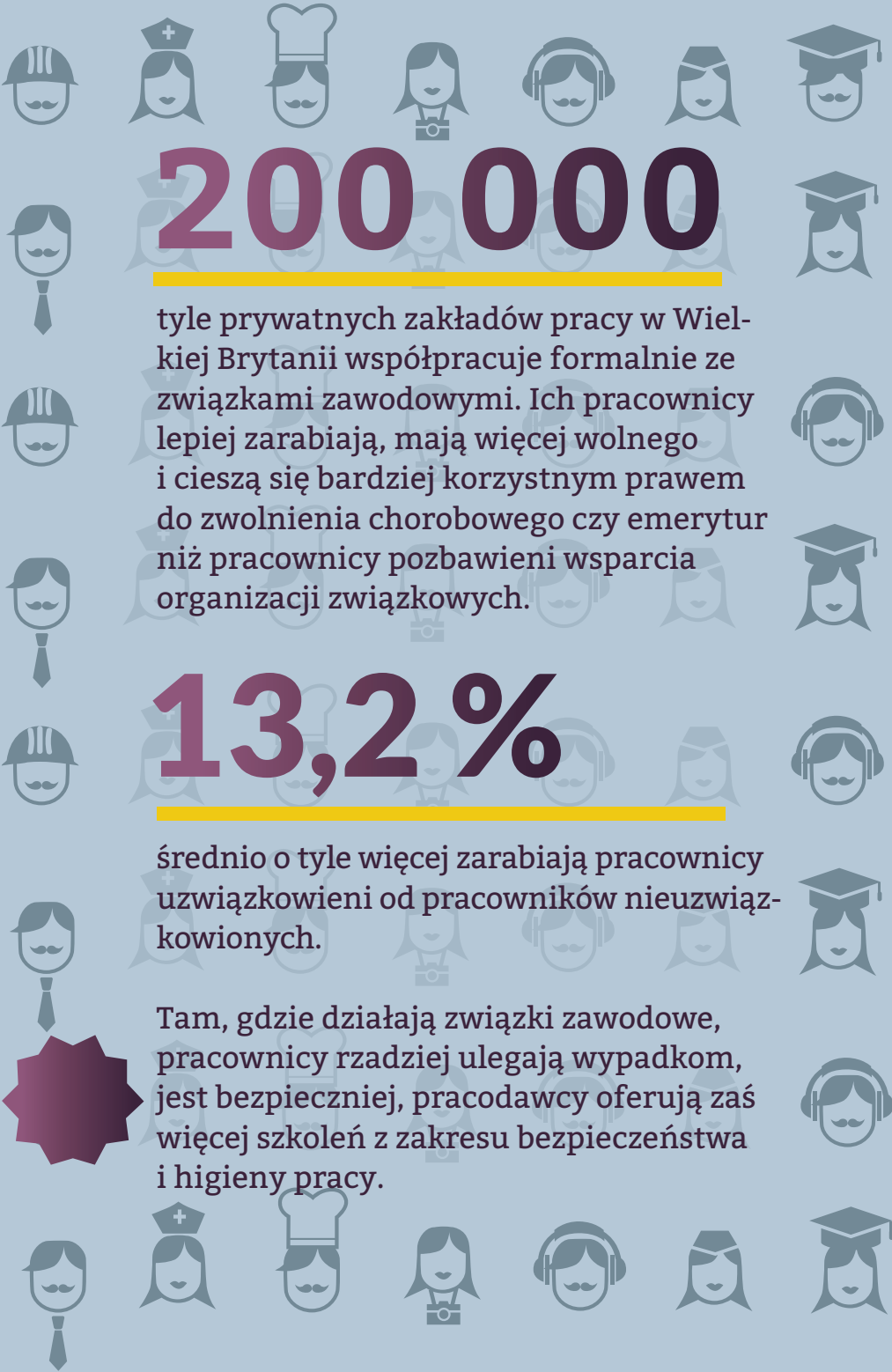

Dlaczego
warto:

6 milionów

tyłu członków liczą związki
zawodowe w Wielkiej Brytanii.

200 000

tyle prywatnych zakładów pracy w Wielkiej Brytanii współpracuje formalnie ze związkami zawodowymi. Ich pracownicy lepiej zarabiają, mają więcej wolnego i cieszą się bardziej korzystnym prawem do zwolnienia chorobowego czy emerytur niż pracownicy pozbawieni wsparcia organizacji związkowych.

13,2%

średnio o tyle więcej zarabiają pracownicy uzwiązkowieni od pracowników nieuzwiązkowionych.

Tam, gdzie działają związki zawodowe, pracownicy rzadziej ulegają wypadkom, jest bezpieczniej, pracodawcy oferują zaś więcej szkoleń z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy.

W jakich sprawach może ci pomóc związek zawodowy?

Pracodawca nie płaci ci za nadgodziny.

Twoje miejsce pracy nie jest bezpieczne.

Szukasz szkolenia zawodowego.

Chcesz się zaangażować społecznie w pomoc innym.

Chcesz dostać podwyżkę.

Jesteś dyskryminowana lub dyskryminowany ze względu na płeć, wyznanie, narodowość.

Obawiasz się poprosić o urlop macierzyński, ojcowski lub rodzicielski.

Masz trudności z uzyskaniem urlopu albo chciałabyś lub chciałbyś uzyskać dłuższy urlop.

Masz wrażenie, że inni pracownicy na porównywalnym stanowisku zarabiają więcej.

Doświadczasz mobbingu ze strony pracodawcy.

Pracodawca albo menedżer straszy zwolnieniem.

Szukasz szkoły językowej.

Zastanawiasz się nad najbardziej korzystnym planem emerytalnym.

W twojej firmie jest planowana redukcja etatów.

Związek mi pomógł!

„Pracuję w jednym z londyńskich kin. W maju tego roku firma ogłosiła redukcję etatów menedżerów średniego szczebla i *supervisorów* – czyli moje stanowisko było poważnie zagrożone, ja zaś i inni zrzeszeni pracownicy mogliśmy stracić pracę. Mój związek (BECTU) zorganizował wspaniałe wsparcie. Mieliśmy petycję *online*, którą podpisało 1,4 tysiąca osób. Związkowcy z innych kin zorganizowali akcję uświadamiania widzów – rozdawali ulotki o naszej sytuacji przed premierą filmu *Spy*. W ten sposób naciskali na pracodawcę, ale pośrednio – przez klientów oddziałując na opinię publiczną i wizerunek firmy.

Związek wspierał nas także indywidualnie w takich sprawach, jak negocjacje nowego kontraktu albo odprawy, jeśli ktoś zdecydował się odejść.

Z tej sytuacji wyszłam obronną ręką! Przede wszystkim pracuję teraz na pełnym etacie (39 godzin). Dostałam również bardziej odpowiedzialne zadania: pełnię obowiązki *duty managera*, czyli podejmuję decyzję w sprawach dotyczących całego kina i zespołu pracowników, ponadto jestem odpowiedzialna za sprzedaż żywności w kinie oraz przestrzeganie przepisów i standardów bezpieczeństwa i higieny pracy (*health and safety*). Dzięki szkoleniom, o które starałam się od pięciu lat, i wsparciu mojego związku udało mi się osiągnąć cel i zająć samodzielne stanowisko.

Takie wsparcie jest bardzo ważne zwłaszcza dla obywateli innych państw członkowskich Unii Europejskiej mieszkających i pracujących w Wielkiej Brytanii, ponieważ są firmy, w których bardzo trudno przekonać zwierzchników o umiejętnościach pracowników spoza Wielkiej Brytanii. Związek pomaga w negocjacjach, wspiera i doradza w trudnych momentach”.

Agnieszka, 38 lat, *duty manager* w kinie

Związek mi pomógł!

„Wielu Polaków decyduje się na poszukiwanie lepszego życia w Wielkiej Brytanii. Różne są powody, które popychają ludzi do opuszczenia własnego kraju. Czasami są to sprawy rodzinne lub zawodowe, w zdecydowanej większości wypadków powodem jest jednak niezadowolająca sytuacja ekonomiczna i trudności na krajowym rynku pracy. Moja historia wpisuje się dokładnie w ten schemat.

Po chwilowej fascynacji Anglią i pracą tutaj przychodzą często rozczarowanie i frustracja. Widzimy wykorzystywanie pracowników, wydłużanie godzin pracy, utrudnianie korzystania z urlopów wypoczynkowych, opiekuńczych czy wychowawczych, w końcu brak możliwości rozwoju i awansu. Z tego powodu wstąpiłem do związku zawodowego pracowników sektora hotelowego.

Przynależność związkowa dała mi wiedzę o brytyjskim prawie pracy, obowiązkach pracodawcy i przysługujących mi prawach jako pracownikowi. Biorę udział w szkoleniach i wymianie doświadczeń z innymi członkami związku. Organizacja związkowa Unite the Union ma ogromne doświadczenie w budowaniu równowagi w relacjach na linii «pracodawca – pracownik». Wielokrotnie korzystałem z tej wiedzy, budując swoje relacje w miejscu pracy.

Od kilku lat działam jako lider związkowy, pomagam innym i dzielę się swoimi doświadczeniami. Zadaniem numer jeden jest osiągnięcie równowagi między chęcią wypracowania jak największego zysku dla firmy a interesami pracowników”.

Tomasz, 43 lata, kucharz

Jak działają związki zawodowe w Wielkiej Brytanii?

W moim miejscu pracy nie działa żaden związek zawodowy. Czy to znaczy, że nie mogę skorzystać z pomocy organizacji związkowej?

W Wielkiej Brytanii związki zawodowe działają inaczej niż w Polsce. Założenie komisji zakładowej nie jest konieczne. To oznacza, że możesz wstąpić do organizacji związkowej, nawet jeśli byłabyś lub byłbyś jedyną osobą należącą do związku zawodowego w twoim miejscu pracy.

Jak to działa?

Członkowie związku w danym zakładzie spotykają się regularnie, aby podyskutować o sprawach związanych z warunkami pracy (jeśli jesteś jedyną osobą w zakładzie, spotkania odbywają się w lokalnej siedzibie organizacji związkowej). Na takich spotkaniach pracownicy najczęściej rozmawiają o zarobkach, emeryturach, bezpieczeństwie pracy, organizacji pracy czy przejawach dyskryminacji. Członkowie związku w zakładzie wybierają zwykle spośród siebie jedną osobę (*shop steward* lub *rep*), która reprezentuje ich wobec pracodawcy.

[...] możesz wstąpić do związku, nawet jeśli byłabyś lub byłbyś jedyną taką osobą należącą do związku zawodowego w twoim miejscu pracy

Wbrew stereotypom, strajki czy pikiety to rzadki sposób na egzekwowanie od pracodawcy respektowania praw pracowników

Co na to pracodawcy?

Ogromna większość pracodawców wspiera taki układ i prowadzi dialog ze związkami, jest bowiem dla nich jasne, że wydajność i produktywność pracowników zależy od ich zadowolenia i poczucia bezpieczeństwa. Dla całego zakładu jest również lepiej, jeśli pracownicy dysponują niezależnym kanałem wyrażania swoich wątpliwości bez strachu przed utratą pracy lub reakcją zarządzających średniego szczebla, którzy sami mogą być niekiedy przyczyną problemów.

Pracownik – będąc członkiem związku zawodowego – ma prawo zabrać ze sobą przedstawiciela związku (*rep*) na każde spotkanie dyscyplinarne lub dotyczące ewentualnych zwolnień. Ma takie prawo nawet w sytuacji, gdy pracodawca nie uznaje danego związku w swoim zakładzie.

Jakimi metodami działa związek?

Wbrew stereotypom, strajki czy pikiety to rzadki sposób na egzekwowanie od pracodawcy respektowania praw pracowników. Większość spraw jest załatwiana polubownie w ramach negocjacji, rozmów, mechanizmów konsultacji w obrębie zakładu pracy.

W Wielkiej Brytanii do związków wstępują pracownicy zarówno fizyczni, jak i umysłowi, pracujący na pełny etat lub zatrudnieni w niepełnym wymiarze. Związki zawodowe działają także na rzecz osób, które nie mają stałych etatów – pracowników agencyjnych czy pracujących w ramach tak zwanych *zero-hour contracts*. Sposób pracy zależy od problemu i aktywności związku w danym sektorze.

**Wysokość składek jest
różna, zwykle wynosi
od 3 do 20 funtów
miesięcznie**

Ile kosztuje przynależność do związku?

Każdy związek utrzymuje się z comiesięcznych składek członków. Wysokość składek jest różna, zwykle wynosi od 3 do 20 funtów miesięcznie. Dla pełnoetatowego pracownika składka zazwyczaj wynosi około 15 funtów.

Związki a pracodawca

Pracodawca nie uznaje związków, dlaczego mam się więc do nich zapisywać?

To mit. To, że pracodawca „nie uznaje” związków zawodowych, nie oznacza, że nie możesz się zapisać do związku reprezentującego twoją branżę i korzystać z jego pomocy, kiedy zajdzie taka potrzeba.

Czy pracodawca będzie wiedział, że należę do związku?

Nie musi. Możesz płacić składki za pośrednictwem banku lub poczty bez konieczności informowania o tym pracodawcy czy działu kadr. Kiedy jednak dojdzie na przykład do negocjowania twojej podwyżki i zdecydujesz się na skorzystanie z pomocy przedstawiciela związku, wówczas twoja przynależność do związku stanie się jawna.

Pracodawca zwolni mnie albo nie da mi podwyżki, jeśli się dowie, że jestem w związku zawodowym.

Jeśli tak postąpi, to znaczy, że łamie prawo i możesz go skarżyć w sądzie o dyskryminację. Zwolnienie za przynależność związkową jest działaniem wbrew prawu – przeważnie pracodawcy raczej nie chcą ryzykować takiego kroku.

Czy związek rozmawia z pracodawcą w moim imieniu?

Tak. Zarówno związkowi zawodowemu, jak i pracodawcy zależy, aby pracownicy byli zadowoleni z miejsca pracy. Oczywiście pracodawca ma zawsze na uwadze

swój interes, z kolei związki dbają o interes pracownika, czyli twój. System negocjacji i arbitrażu w twoim imieniu ma na celu uniknięcie otwartych konfliktów i łagodne załatwienie sprawy – przy utrzymaniu korzystnych warunków pracy dla pracowników.

Mój pracodawca jest w porządku. Nie mam problemów w pracy i nie chcę go prowokować.

Czasami pracownicy znajdują się w kłopotach nie ze swojej winy, czasami pracodawca jest zmuszony dokonać cięć w kosztach pracy, czasami pracownik popełni błąd i musi się tłumaczyć. W takich wypadkach pomoc związku może zdecydować o polubownym załatwieniu sprawy lub uniknięciu zwolnienia.

Obawiam się o moją pracę. Czy kontaktowanie się ze związkiem jest bezpieczne?

To może być ostatni dzwonek – czas działać! Wstępując do związku zawodowego, zapewnisz sobie ochronę prawną i pokażesz pracodawcy, że jesteś aktywny i znasz swoje prawa.

Nie jestem członkiem związków, ale mam problem.

Wielokrotnie Polacy zgłaszają się do organizacji związkowej dopiero w momencie zaistnienia problemu. W takiej sytuacji związkom trudno jest coś zdziałać, wszystko jednak zależy od tego, jaki charakter ma problem wymagający interwencji i jak działa dany związek. Dlatego nie czekaj, aż coś się stanie – zapisz się już teraz.

Chcę się nauczyć czegoś nowego.

Wiele związków pomaga właśnie na tym polu – oferując szkolenia zawodowe, kompetencyjne, językowe. Związki często mają specjalne budżety na podnoszenie kwalifikacji swoich członków!

Czy brytyjskie związki zawodowe chcą pomagać Polakom?

Tuż po drugiej wojnie światowej związki niechętnie przyjmowały imigrantów. Dziś jest zupełnie inaczej – brytyjskim organizacjom związkowym bardzo zależy na jak największym udziale Polaków w ich strukturach, choć zwykle trzeba samodzielnie do nich dotrzeć. Pamiętaj! Dla związków zawodowych nie ma dziś znaczenia, czy jesteś z Polski, czy też z Wielkiej Brytanii. Liczy się to, że pracujesz i zasługujesz na godne traktowanie przez pracodawcę. Podział na pracowników brytyjskich i migrantów jest na rękę tylko pracodawcy. Wszystkim pracownikom opłaca się działać solidarnie, żeby nie było lepszych i gorszych miejsc pracy.

Jeśli chcesz coś zrobić dla innych i lubisz działać – sam możesz zostać działaczem związkowym.

Pamiętaj! Dla związków zawodowych nie ma dziś znaczenia, czy jesteś z Polski, czy też z Wielkiej Brytanii

Jeśli czujesz, że organizowanie pracowników we wspólnej sprawie to coś, w czym byłabyś dobra lub byłbyś dobry, związki chętnie witają nowych działaczy. W ramach związku można robić wiele różnych rzeczy, z czasem może to być nawet zupełnie nowa ścieżka kariery.

Gdzie szukać pomocy? Jak znaleźć odpowiedni związek?

Pamiętaj! Związek zawodowy sam cię nie znajdzie! Związki zajmują się pomaganiem pracownikom, którzy się do nich zgłoszą. Dlatego warto wykazać się inicjatywą!

W dużych zakładach pracy związki ogłaszają swoją obecność, wystarczy więc zapytać. Jeśli w zakładzie nie ma reprezentacji związkowej, skontaktuj się z **Trade Union Congress (TUC)** – największą organizacją zrzeszającą brytyjskie związki zawodowe.

Strona internetowa <https://worksmart.org.uk/tools/union-finder> ułatwi ci znalezienie odpowiedniego dla ciebie związku zawodowego.

Główne brytyjskie związki zawodowe

TUC

Trade Union Congress (TUC) – konfederacja brytyjskich związków zawodowych zrzeszająca łącznie 6,5 miliona członków.

UNITE

Unite – jeden z większych związków zawodowych zrzeszający wiele profesji (transport, przemysł ciężki, przemysł spożywczy, przetwórstwo, przemysł samochodowy).

UNISON

Unison – największy związek zawodowy zrzeszający pracowników sektora publicznego.

**BRITISH MEDICAL
ASSOCIATION**

British Medical Association – związek lekarzy.

GMB

GMB – związek wielobranżowy.

RCN

Royal College of Nursing (RCN)
– związek pielęgniarek.

**NATIONAL UNION
OF TEACHERS**

National Union of Teachers – związek
zawodowy nauczycieli.

**UNION OF CONSTRUCTION,
ALLIED TRADES AND
TECHNICIANS**

Union of Construction, Allied Trades and Technicians
– związek inżynierów budownictwa i pracowników
sektora budowlanego.

USDW

USDAW – związek zreszający pracowników sektora handlu
detalicznego i produkcji (na przykład przetwórstwa spożywczego).

INSTYTUT SPRAW PUBLICZNYCH

Program Polityki Migracyjnej

Publikacja powstała w ramach projektu „Solidarność w działaniu. Prawa pracownicze, udział w dialogu społecznym oraz uzwiązkowanie Polaków w Wielkiej Brytanii”, współfinansowanego ze środków finansowych otrzymanych z Ministerstwa Spraw Zagranicznych w ramach konkursu na realizację zadania „Współpraca z Polonią i Polakami za granicą w 2015 r.”

Opracowanie: Agata Chelstowska, dr Michał P. Garapich

Redakcja językowa: Marcin Grabski (www.mesem.pl)

Recenzja: Lionel Fulton, Labour Research Departament

Projekt graficzny i skład: Pracownia Grafiki

© Copyright by Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2015

Przedruk materiałów Instytutu Spraw Publicznych w całości lub części jest możliwy wyłącznie za zgodą wydawcy.

ISBN 978-83-7689-226-9

Wydawca:

Fundacja Instytut Spraw Publicznych
00-031 Warszawa, ul. Szpitalna 5 lok. 22
tel. (22) 55 64 260, faks (22) 55 64 262
e-mail: isp@isp.org.pl, www.isp.org.pl